GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămită.

Nr. 283. Mercurĭ, 23 Decemvre. 1887.

Cătră cetitorii „Gazetei Transilvaniei“!

In puține ḑile se'mplinescŭ 50 de anĭ, de când „Gazeta Transilvaniei“ luptă pentru lățirea culturei române, pentru libertatea și drepturile poporului românŭ.

Pe timpulŭ celei mai cumplite prigonirĭ a neamului românescŭ, „Gazeta Transilvaniei“ a arboratŭ în mijloculŭ valoroșilorŭ comercianțĭ românĭ de odinióră din Brașovŭ drapelulŭ redeșteptării naționale.

Cincĭ-ḑecĭ de anĭ de muncă, de grele și de necurmate lupte pentru înălțarea și prosperarea românismului se împlinescŭ.

Generațiunea vechiă și generațiunea cea nouă și-au datŭ mâna, au pusŭ umĕrŭ la umĕrŭ, pentru realisarea marei opere a redeșteptării și a liberării poporului românŭ asupritŭ.

Lucrat'au toțĭ cu însuflețire bărbătéscă și cu statornicia sub drapelulŭ sfântŭ arboratŭ de „Gazeta Transilvaniei“ și urmândŭ devisei nemuritorului bardŭ naționalŭ: *„Uniți-vĕ în cugetŭ uniți-vĕ 'n simțirĭ!“*

Și munca lorŭ a fostŭ încoronată de succesŭ.

Unde eramŭ acum cincĭ-ḑecĭ de anĭ și unde suntemŭ astăḑĭ! De s'a ridicatŭ spiritulŭ poporului românŭ, de s'a întăritŭ consciința lui națională, de s'a pusŭ temeliă la cultura lui națională, cine va susținé, că la acéstă lucrare măréță națională n'a avutŭ póte cea mai însemnată parte ḑiarulŭ nostru, care a mersŭ totdéuna înainte cu lumina pe cărările întunecóse ce trebuia sĕ le străbatemŭ?

Credincioșĭ devisei ce șĭ-au ales'o fii nobilĭ și devotațĭ ai națiunei în lupta pentru eliberarea și redeșteptarea națiunei române, amŭ făcutŭ totŭ ce în putință ne-a statŭ, pentru ca ḑiarulŭ nostru sĕ pótă corĕspunde câtŭ mai multŭ grelei sale chiămărĭ.

Nu ne-amŭ datŭ îndĕrĕtŭ dinaintea nicĭ unei greutățĭ, gata amŭ fostŭ a aduce orĭ-ce jertfă, și décă în timpurĭ mai multŭ orĭ mai puținŭ favorabile, prin carĭ amŭ trecutŭ. nu amŭ pututŭ sĕ facemŭ mai mulŭ pentru fóia nóstră decâtŭ amŭ făcutŭ, causa a fostŭ firma nóstrŭ hotărîre de a păstra în tóte împrejurările independența nóstră.

Astfelŭ, trebuindŭ sĕ cucerimŭ tĕrĕmulŭ pasŭ cu pasŭ, amŭ înaintatŭ încetŭ, dér sigurŭ, și abia astăḑĭ, după cincĭ-ḑecĭ de anĭ de muncă, ne vedemŭ în posițiune de a realisa, cu încordarea tuturorŭ puterilorŭ nóstre, cea mai ferbinte dorință a neuitatului și de fericită memoriă editorŭ alŭ ḑiarului nostru Iacobŭ Mureșianu, ca *sĕ avemŭ și propria nóstră tipografiă.*

Incepêndŭ cu ḑiua de 1 Ianuariu 1888 **„Gazeta Transilvaniei“ se va tipări în propria nóstră tipografiă.**

In modulŭ acesta ni se dă putința de a aduce modificărĭ și îmbunătățirĭ în partea tehnică și redacțională a fóiei nóstre.

Facemŭ tóte acestea, fără a cere însĕ și din partea publicului sĕ facă mai marĭ jertfe. „Gazeta Transilvaniei“ va apăré și dela 1 Ianuariu 1888 încolo totŭ în condițiunile de păuă acum ale abonamentului și anume:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Aducêndŭ acésta la cunoscința cetitorilorŭ noștri, îi asigurămŭ, că nu ne vomŭ abate din calea ce-o străbatemŭ acum de jumĕtate de seculŭ, ci că vomŭ lupta și în viitorŭ cu îndoită putere și cu acelașĭ devotamentŭ pentru apĕrarea, ridicarea și întărirea românismului.

Și ca sĕ putemŭ contribui cu efectŭ la realisarea aspirațiunilorŭ nóstre îndreptățite naționale în acéstă monarhiă, vomŭ stărui înainte de tóte sĕ ținemŭ susŭ și sĕ păstrămŭ nepătatŭ steagulŭ solidarității nóstre naționale, alŭ unirei și alŭ bunei înțelegerĭ între toțĭ factorii poporului nostru.

Suntemŭ tarĭ în convingerea, ca toțĭ cei ce cugetă sincerŭ și curatŭ asupra chiămării Românului în aceste critice timpurĭ vorŭ pune cu noi umĕrŭ la umĕrŭ și astfelŭ vomŭ merge cu toții înainte, dér numai înainte, cu unanima strigare:

Dumneḑeu și dreptulŭ nostru!

Redacțiunea.

Brașovŭ, 22 Decemvre 1887.

Era vorba într'unulŭ din numerii trecuțĭ de planulŭ adversarilorŭ culturei nóstre naționale de a ne desorganisa școlele nóstre confesionale prin totŭ feliulŭ de uneltirĭ, amestecurĭ, terorisărĭ ș. a.

Totŭ cam pe atuncĭ amŭ făcutŭ amintire și de faimósa ordinațiune a ministrului Trefort, prin care pretinde dela episcopii românĭ de ambele confesiunĭ, ca sĕ aștérnă tóte actele despre destituirea vr'unui învĕțătorŭ de sub jurisdicțiunea lorŭ acestui ministeriu spre aprobare.

Pe lângă aceea, că ordinațiunea memorată stă în contradicere flagrantă cu dreptulŭ de autonomiă alŭ bisericilorŭ nóstre, ea mai amenință și basele disciplinei nóstre școlare, căcĭ un învĕțătorŭ, care nu'șĭ împlinesce chiămarea sa și vine în conflictŭ cu autoritatea superióră bisericéscă, se póte sustrage pedepsei meritate șĭ'șĭ póte lua refugiu la autoritățile ungurescĭ sub cuvêntŭ, că este persecutatŭ pentru înclinările sale cătră limba maghiară și cătră idea de statŭ maghiarŭ.

Ni se comunică unŭ casŭ mai recentŭ, care ilustréză viu acéstă deplorabilă stare de lucrurĭ.

Cetitorii noștri îșĭ vorŭ aduce aminte de nĕcazurile Românilor din Turțŭ în comitatul Ugocea. Invĕțătorulŭ confesionalŭ de acolo a fostŭ destituitŭ de autoritatea superióră școlară pentru nemplinirea datoriei sale. Inspectorulŭ regescŭ și solgăbirĕulŭ ungurŭ l'au susținutŭ însĕ în postŭ, pertru că, ḑiceau ei, este „bunŭ patriotŭ“. Urmările, îșĭ póte orĭ și cine închipui, numai bune n'au pututŭ fi. Mare amărăciune cuprinse întréga comună românéscă și causa sântă a învĕțĕmêntului era în periculŭ.

Acelŭ învĕțătorŭ, „reabilitatŭ“ în contra decisiunei autorității școlare, trebuia sĕ caute înainte de tóte a'șĭ câștiga merite pentru cei ce'lŭ susțineau. Nicĭ că s'a gânditŭ multŭ, și odată pornitŭ pe povêrnișulŭ faptelorŭ rele, nu s'a sfiitŭ a debuta cu o falsă și mișeléscă denunciațiune în contra vrednicului preotŭ și directorŭ alŭ școlei din Turțŭ.

Tribunalulŭ din Sătmarŭ a oferitŭ în ḑilele de 12, 13, 14 și 15 Decemvre 1887 trista priveliște de a face cercetare criminală, în contra unuia din cei mai bravĭ preoțĭ românĭ în urma acusărilorŭ celorŭ mai nerușinate ale învĕțătorului „reabilitatŭ“ dela școla română.

I s'a spusŭ acolo bietului preotŭ, că este unŭ inimicŭ juratŭ alŭ statului, că este sobolulŭ celŭ mai primejdiosŭ, că cu tóte ocasiunile și din amvonŭ predică ură și dispreță contra guvernului, i s'a ḑisŭ, că numai din causa lui nu póte spori numĕrulŭ școlarilorŭ la școla de statŭ unguréscă din Turțŭ, că în școlele grecocatolice române nu lasă a se propune limba maghiară, că necăjitŭ din causa reabilitării învĕțătorului a esclamatŭ: „așteptațĭ numai ministeriu și învĕțătorŭ, că va venĭ muscalulŭ și le va plăti elŭ ambilorŭ,“ i s'a mai imputatŭ, că a împinsŭ pe învĕțătorŭ a depune mărturiă falsă și altele de aceste.

Resultatulŭ cercetării a fostŭ, că preotulŭ din Turțŭ a doveditŭ contrariulŭ dela tóte acusările acestea și îndată a și datŭ în judecată pe denunțiantŭ, care acum se află în arestŭ preventivŭ.

Adus'a pĕcătosulŭ de „reabilitatŭ“ vreo șése martorĭ contra preotului românŭ din Turțŭ, dér toțĭ l'au datŭ de minciună

Acesŭ esemplu este de ajunsŭ credemŭ spre a ne face sĕ cunóscemŭ pe deplinŭ marele pericolŭ, ce amenință în împrejurările de față învĕțĕmêntulŭ nostru românescŭ.

Nu putemŭ sĕ nu ne esprimămŭ față cu tristulŭ casŭ din Turțŭ mirarea, că autoritatea superióră bisericéscă și școlară din Gherla nu mai ia nicĭ o mĕsură, nu mai dă nicĭ o sentință, cu tóte că s'au împlinitŭ 9 lunĭ de când s'a făcutŭ cercetarea în procesulŭ disciplinarŭ alŭ desŭ memoratului învĕțătorŭ, ci riscă mai bine a lăsa sĕ fiă têrîtŭ preotulŭ pe la tribunale, sĕ fiă ocărîtŭ și batjocurîtŭ de o pĕcătósă unéltă a contrarilorŭ școlei române.

Casurile de natura celui din Turțŭ nu mai suntŭ aḑĭ isolate, pretutindenĭ se arată urmele uneltirilorŭ contra pacînicei și liberei desvoltărĭ a instrucțiunei române.

Până când vorŭ mai suferi autoritățile nóstre bisericescĭ și școlare în tăcere aceste fărădelegĭ? Până unde voiescŭ sĕ mai mérgă cu umilința și cu atitudinea lorŭ slugarnică? Nu vĕdŭ cum se destramă încetulŭ cu încetulŭ întréga țĕsătură a organismului nostru autonomŭ școlarŭ?

Cerem̆ŭ rĕspunsŭ, dér nu cu vorbe și scuse, ce în ḑiua de adĭ nu mai potŭ avé nicĭ o trecere, ci prin fapte și mĕsurĭ demne și energice de apĕrare!

Rolulŭ Austro-Ungariei.

Sub acestŭ titlu a scrisŭ ḑiarul din Paris »Le Parti National,« unŭ articulŭ în care, după ce condamnă politica lui Napoleon III, care în contulŭ monarchiei austro-ungare a făcutŭ unitatea italiană și a favorisatŭ restabilirea unității germane, ḑice că Austro-Ungaria e cu neputință sĕ mai potă stărui în alianță cu Germania, o alianță, care însemnéză pentru ea ruina în presinte și unŭ afrontŭ (rușine) în viitorŭ. Articululŭ încheiă:

„Hasardulŭ evenimentelorŭ orĭ mai bine logica providențială a istoriei îlŭ facŭ aḑĭ pe împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ arbitriu alŭ păcii europene. Elŭ póte cu o lovitură sĕ rĕsbune Sadova, sĕ ia asuprășĭ érășĭ rolulŭ istoricŭ alŭ unei marĭ puterĭ germane și sĕ recuceréscă acele două frumóse provincii italiane. Spre acestŭ scopŭ sĕ se pună numai pe partea Franciei și a Rusiei, ca sĕ formeze cu acestea o alianță triplă, care ar fi neasemĕnatŭ mai gloriósă și mai înfricoșată, decâtŭ aceea, în care se obosesce aḑĭ Austro-Ungaria. Germania, strînsă de brațele de ferŭ ale acestorŭ trei armate puternice, n'ar avé nicĭ o altă alternativă, decât sĕ se supună fără luptă

orĭ sĕ se espună unui desastru neevitabil. Statele de sud ale Germaniei de altmintrelea nicĭ ele n'arŭ aştepta până în momentulŭ din urmă, spre a'şĭ separa causa lorŭ de aceea a Hohenzollernilorŭ. Impĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ are o singură ocasiune în mânĭ, póte compensa cu o singură lovitură tóte desastrele ce le-a avutŭ în timpulŭ agitatŭ alŭ guvernării sale, întorcĕndu-se contra Germaniei. Elŭ póte fi urzitorulŭ păcei Europei. Décă spiritulŭ protectorŭ, ce de atâtea orĭ a inspiratŭ Casa de Habsburg, nu-lŭ părăsesce, atuncĭ guvernarea sa se póte încheia întocmai ca o splendidă apunere a sórelui.

— — -

Documentele falsificate în cestiunea bulgară.

După cum comunică »Agenţia Liberă« în urma unei telegrame primite din Berlinŭ, »Monitorulŭ Imperiului« germanŭ publică documentele falsificate privitóre la cestiunea bulgărescă, şi pentru carĭ principele de Bismarck asupra învitaţiunii Ţarului avea sĕ esamineze conţinutulŭ şi sĕ cerceteze origina lorŭ.

Cercetările făcute de cancelaria germană au stabilitŭ că n'a fostŭ nicĭ odată schimbŭ de corespondenţă între comitesa de Flandra şi între prinţulŭ Ferdinand de Coburg, şi că nicĭ o comunicare politică de soiulŭ aceleia ce s'a atribuitŭ prinţului de Reuss nu s'a făcutŭ.

Documentele au fostŭ născocite de nisce persóne rĕmase până acum necunoscute, alŭ cărorŭ singur scop a fostŭ de a provoca unŭ simţĕmêntŭ de neîncredere între puterile europene. Décă aserţiunea relativă la origina documentelorŭ falsificate ar fi fostŭ întemeiată, s'ar fi putută imputa politicei germane că lucrézà cu duplicitate şi neonestitate.

Documentele falsificate cuprindŭ treí scrisorĭ ale principelui de Coburg către comitesa de Flandra şi o scrisóre a principelui de Reuss către principele de Coburg.

Acésta din urmă scrisóre ḑice că décă guvernulŭ germanŭ nu póte, pentru momentŭ, sĕ'ĭ acorde vre unŭ sprijinŭ oficialŭ pentru luarea în posesiune a tronului bulgarŭ, nu urmézà de aci că nu póte sĕ încuragieze în modŭ oficiosŭ pe principe în interesulŭ păcei şi alŭ politicei germane.

In prima s'a scrisóre, principele de Coburg se basézà pe scrisórea citată mai susŭ, pe care o declară scrisă de principele de Reuss însuşĭ.

In celelalte două scrisorĭ către comitesa de Flandra principele de Coburgŭ ḑice că a primitŭ asigurărĭ ce confirmă că politica germană ii este favorabilă şi că de atitudinea Germaniei atêrnă soluţiunea cestiunilorŭ grave pendinte actualmente între Rusia, precum şi probă că puterile centrale au bune disposiţiunĭ faţă cu dênsulŭ.

— —

SCIRILE ḐILEI.

S'a datŭ ordinŭ tuturorŭ oficerilorŭ, ḑice »N. P. J.«, *sĕ studieze topografia Rusiei vestice.* Lucrarea privitóre la distribuirea oficerilorŭ de glóte s'a terminatŭ şi despre acésta au fostŭ încunosciinţate trupele şi institutele militare. La convocarea gloatelorŭ oficerii lorŭ au sĕ fiă imediatŭ la loculŭ destinaţiunei şi primescŭ banĭ pentru echipamentŭ.

—x—

»Biserica şi Şcóla« din Aradŭ, dela 20 Decemvre v., spune că Dumineca trecută s'a ţinutŭ scrutiniulŭ pentru alegerea *deputaţilorŭ congresualĭ* pre întregŭ teritoriulŭ aparţinĕtorŭ la jurisdicţiunea *consistorului aradanŭ.* Aleşĭ au fostŭ următorii d-nĭ, şi anume: în cerculŭ Aradului Ioanŭ Popovicĭ *Desseanu,* advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Radnei Ioanŭ *Beleşiu*, advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Chişineului Mircea Vasiliu *Stănescu*, advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Giulei Davidŭ *Nicóră*, asesorŭ referinte la consistoriulŭ din Aradŭ; în cerculŭ Halmagiului Teodor *Pap*, advocatŭ în Baia de Crişiu; în cerculŭ Butenilorŭ Demetriu *Bonciu*, notarŭ publicŭ în Aradŭ; în cerculŭ Lipovei Zeno *Mocsonyi*, proprietarŭ mare în Bulciu; în cerculŭ Vingei Vincenţiu *Babeşiu,* membru alŭ academiei române de sciinţe; în cerculŭ Timişórii Paulŭ *Rotariu*, advocatŭ şi redactorŭ în Timişóra; în cerculŭ Banat-Comloşului Dr. Georgiu *Popa,* asesorŭ referinte la consistoriulŭ din Aradŭ; în cerculŭ Chiseteu Dr. Iosifŭ *Galŭ*, proprietarŭ mare în Lucareţŭ; în cerculŭ Şiriei Aureliu *Suciu*, advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Boroşineului Georgiu *Feierŭ*, advocatŭ în Boroşineu; în cerculŭ Birchişiului Eugeniu *Mocsonyi*, propietarŭ mare în Capolnaşiu.

—x—

Camera României, împlinindŭ 4 anĭ de legislatură, a fostŭ disolvată prin decretŭ regalŭ. Nouĕle alegerĭ de deputaţĭ se vorŭ face în ḑilele de 23, 24 şi 25 Ianuarie 1888. Sesiunea Senatului s'a închisŭ, rĕmânêndŭ ca pentru jumĕtate din membrii sĕi, scoşĭ la sorţĭ, sĕ se facă alegerĭ nouĕ. Noua cameră e convocată pe ḑiua de 7 Februarie 1888 în sesiune ordinară.

—x—

La 1 Ianuarie n. 2 Ţiganĭ din *Măeruşĭ*, bărbatulŭ şi soţia, întorcêndu-se séra din pădure cu lemne în spate şi greşindŭ drumulŭ, au apucatŭ spre Feldióră. De frig au căḑutŭ în drumŭ, unde s'au găsitŭ a doua ḑi îngheţaţĭ. Totŭ în nóptea aceea au muritŭ de frigŭ în colibă băiatulŭ Ţiganilorŭ îngheţaţĭ, cum şi unŭ altŭ băiatŭ de Ţiganŭ

—x—

Unŭ *concertŭ* se va arangia de tinerii diletanţĭ din *Dobra* la 7 Ianuarie st. n. 1888 în sala hotelului »La husariu« cu programulŭ următorŭ: 1. „Cavatina" din opera »Kunok" de Weber, esecutatŭ de cuartetulŭ instrumentalŭ. 2. »La Paloma" şi „Medele ruck" de Weiss, duetŭ pentru flaută şi violină. 3. „Ḑiua' apus« de A. Pfeil, esecutatŭ de cuarteul vocalŭ. 4. »Adagio« de Beethoven, esecutatŭ de cuartetulŭ instrumentalŭ. 5. Fantasie »Espagnola" în timpŭ de vals de E. M. solo pentru violină. 6. »Andante" de Beethoven, esecutatŭ de cuartetulŭ instrumentalŭ. 7. „Norŭ de vijeliă« de cavadia, solo de baritonŭ. 8. »Doi ochĭ" de Gr. Ventura, duetŭ pentru flaută şi violină. 9. „Bucurii nevinovate« de Spohn, esecutatŭ de cuartetulŭ vocalŭ. 10. »Hora Sinaiei" de Gr. Ventura, esecutatŭ de cuartetulŭ instrumentalŭ. Inceputulŭ la $7^1/_2$ óre séra. Intrarea de persónă: loculŭ I. 60 cr., loculŭ II 40 cr., parter 20 cr. pentru copii preţurile jumĕtate. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru biblioteca scolară. Comitetulŭ: *Kallay* F., A. *Lesnicanŭ*, Ios. *Morariu,* N. *Herbaiu.* Bilete de intrare se potŭ procura la D-lŭ A. Lesnican şi séra la cassă.

—x—

In anulŭ 1887 au fostŭ declarate de tribunalele unguresci *332 falimente*, şi adecă 284 contra unorŭ firme de associaţiunĭ. In Budapesta au fostŭ 51 falimente.

—x—

Ministrulŭ ungurescŭ Trefort a adresatŭ, nu numai municipiilorŭ ci şi autorităţilorŭ superióre bisericescĭ, o ordinaţiune, în care le învită sĕ îngrijéscă, ca învĕţătorii poporalĭ, în specialŭ aceia ai şcólelorŭ confesionale, sĕ'şĭ priméscă punctualŭ lefurile. — Se scie că cei mai nepunctualŭ plătiţĭ suntŭ învĕţătorii dela şcólele poporale de statŭ, pe carĭ atâtŭ de desŭ i-au plânsŭ foile unguresci că morŭ de fóme. Cum se face ca pe ministrulŭ sĕ-lŭ dórà cu tóte astea inima în *specialŭ* de învĕţătorii confesionali? E o apucătură şirétă, prin care vrea sĕ mascheze neajunsurile dela şcólele de statŭ.

—x—

In *Fĕnlaci*, o mică comună a comitatului *Timişiu*, soţia ţĕranului George *Ardeleanu,* a născutŭ, în durerĭ cumplite, unŭ copilŭ mortŭ, adevĕratŭ monstru, care avea ochĭ, nasulŭ şi gura în peptŭ şi era mai de totŭ fără capŭ. Femeia se află binişorŭ, De bucuriă că a scăpatŭ de monstru orĭ de supĕrare de acéstă nascere ciudată, ţĕranulŭ se duse în cârciuma comunală, se 'mbĕtà cumplitŭ şi certându-se cu unŭ Ţiganŭ, ilŭ omorî pe acesta. Ardeleanŭ fŭ arestatŭ şi predatŭ judecătoriei.

Literatură. — A eşitŭ de sub tiparŭ *Ediţiunea a doua* din opulŭ **Recitărĭ de poesii şi micĭ compunerĭ de felicitărĭ** séu: **Morala micilorŭ copii** pentru usulŭ claselorŭ primare, de *Zachariă Antinescu*, institutorŭ. Editura librăriei Zachariă Nicolau din Ploescĭ, 1887. Formatŭ 8⁰ pe 46 pag. Preţulŭ 50 banĭ. Scopulŭ acestei scrierĭ este de a deprinde pe micii şcolarĭ de ambele sexe din clasele primare întru a declama micĭ poesii pentru casurĭ din viéţa socială şi a'i deprinde întru a face micĭ compunerĭ de felicitaţiunĭ ocasionale; a-i deştepta de micĭ întru cunóscerea datorinţelorŭ lorŭ ca şcolarĭ şi a-i deprinde de timpuriu la şcóla moralei evangelice. — Cât pentru succesulŭ cu care este lucratŭ opulŭ acesta, informaţiunea cea mai bună nĭ o dă împrejurarea, că a trebuitŭ deja sĕ se tipăréscă în a 2 a ediţiune, care este încă şi mai promiţĕtóre, fiindŭ coresă şi adăugată.

Cursŭ de stuparitŭ. (Prelegerĭ ţinute cu învĕţătorii grăniţerescĭ la Deva, în Februariu, şi la Vaida-rece, în Iulie 1886, în urma disposiţiunei comitetului administrativŭ alŭ scólelorŭ grăniţerescĭ din fostulŭ regimentŭ românŭ I de graniţă), de *Augustinŭ Deganŭ*, învĕţătorŭ diriginte grĕniţerescŭ în Vieţelŭ. Opulŭ are formatŭ în 8⁰ în mărime de 90 pag. cu 33 figurĭ. — Din cuprinsulŭ opului se vede, că d-lŭ Deganŭ s'a ocupatŭ mult cu acestŭ prea folositorŭ ramŭ economicŭ, fiindŭ trimisŭ spre scopulŭ acesta şi la esposiţiunea regnicolară din Budapesta pentru a studia secţiunea stupăritului. In opulŭ de faţă d sa îşĭ espune cunoscinţele sale cu multă artă şi succesŭ, dându-ne unŭ îndreptariu practicŭ, detaliatŭ şi fórte potrivitŭ întru manipularea raţională a stupiilorŭ. Câtŭ pentru folósele marĭ ale acestui ramŭ economicŭ, autorulŭ le arată în prefaţa acestui opŭ destulŭ de lămuritŭ, dovedindŭ cu cifre resultatulŭ la care ajunge din anŭ în anŭ întreprinḑĕtorulŭ, care a începutŭ stupăritulŭ cu unŭ capitalŭ de 80 fl. In sensulŭ acestei *socotelĭ întreprinḑĕtorulŭ cu unŭ capitalŭ* numai de 80 florinĭ, după o durată de trei anĭ, nu numai că şi-a înnapoiatŭ tóte spesele de mai 'nainte, dér a obţinutŭ deja şi unŭ profitŭ de 24 fl., ér după anulŭ alŭ 3-lea a ajunsŭ la unŭ câştigŭ anualŭ din cele mai bune şi mai rentabile în tóte privinţele. Lucrarea d-lui Deganŭ fiind în tóte privinţele corespunḑĕtóre, o recomandămŭ cu totŭ dinadinsulŭ tuturorŭ economilorŭ românĭ pricepĕtorĭ de carte şi mai virtosŭ tuturorŭ învĕţătorilorŭ noştri.

„Kolozsvár" despre jubileulŭ „Gazetei."

Cetimŭ în „Kolozsvár" dela 29 Decemvre:

„Gazeta" îşĭ va serba la 1 Ianuarie jubileulŭ de 50 de anĭ. In Braşovŭ s'a constituitŭ unŭ comitetŭ arangiatorŭ, care învită pe Românĭ sĕ ia parte la acéstă sĕrbătóre ocasională, şi chiar însuşĭ ḑiarulŭ a învitatŭ pe toţĭ scriitorii românĭ, cari au colaboratŭ cândva la acéstă fóiă, ca sĕ contribue prin micĭ lucrărĭ la alcătuirea numĕrului ocasionalŭ (festivŭ). Fără îndoiélă, va fi

---

FOILETONU.

CERŞETORULŬ.

Novelă.

(Urmare.)

II.

Nóptea era fórte frigurósă. Eroii noştri durmiau duşĭ, afară de dada, care érăşĭ se scăpà preste pĕrĕu la lelea Florică. Gerulŭ aspru sleise întréga natură, şi codri şi văi, şi ómenĭ şi dobitóce. Tăcere mormêntală, afară de nisce dulăi ce băteau nóptea la stele. Pe vremea asta, ḑĕu, că mai bine'i sĕ fii unŭ sĕracŭ lângă focŭ, decâtŭ unŭ domnŭ pe drumŭ. Pădurea din apropierea satului rĕsuna amarnicŭ de hăulitulŭ lupilorŭ. Ceva înfricoşatŭ. Nesce paşĭ uşorĭ s'auḑiau scârţăindŭ pe omĕtulŭ îngheţatŭ. Găinuşa arăta mieḑulŭ nopţii. Două figurĭ de omŭ percurgeau o cărăruşe ce duce spre coliba lui Romano. Borborosiau cine scie ce vorbe nenţelese. Una dintre ele mergea înainte, ér cealaltă ţinêndu-se de unŭ băţŭ o urma. Urlatulŭ lupilorŭ făcù sĕ'şi grăbéscă paşii.

Puţinŭ încă şi erau sĕ intre în colibă, când écă l'aduce pĕcatele pe dada, ce era mortŭ de beatŭ. Unde nu'ţĭ începe a sudui, a face o larmă ca aia! Unde nu'ţĭ întinde la batjocurĭ bieţilorŭ sĕrmanĭ, carĭ deatâtea orĭ 'au scăpatŭ de fóme, de frigŭ şi de atâtea lipse! Unde nu'ţĭ face unŭ tărăboiu de sĕ te pază Dumneḑeu!

— „Ce vrei mĕ orbule?! Ce cauţĭ la casa mea?! Adus'ai banĭ? adus'ai pâne şi mălaiu? Ce-ai adusŭ, én sĕ vĕdŭ?!«.

— „N'am căpătatŭ nimicŭ, rabde-te Precesta. Nu dau ómenii, nu au milă, orĭ bag-sémă suntŭ sĕracĭ şi ei«.

Romano abia se ţinea pe picióre. Luà o sticlă de rachiu de după şerparŭ, supse odată şi oftà una; apoi uitându-se lungŭ în ochii nevestei sale ḑise:

— »Na, bea şi tu Ursóico, bea şi tu şi tacĭ. — Mĕi orbule, banĭ, că de nu veḑĭ ăsta?" ii arătà unŭ barosŭ.

— „De unde sĕ vĕdŭ Dómne, de unde sĕ vĕdŭ? Nu am ochĭ, numai urechĭ".

— „He, he, he, cică nu are ochĭ numai urechĭ!".

Cerşetorulŭ îşĭ scóse atuncĭ fluerulŭ din traistă, şi însoţitŭ de glasulŭ băiatului ce'i era dreptŭ călăuză, cântară aşa de cu durere! Ai fi creḑutŭ că întréga lume se duce pe vecĭ sub negura şi sub întunereculŭ nopţii, décă în acéstă singurătate estremă, cerşitorii n'arŭ fi începutŭ a cânta. De departe ţi-ar fi părutŭ unŭ omŭ care cântă în visŭ şi, fiindcă vêntulŭ şuera, ai fi juratŭ că elŭ în întunereculŭ nopţii, liberŭ în natură îşĭ colindă gróznicului sĕu vuetŭ. Lovitŭ de tonurile jalnice ale cântăreţilorŭ te-ai fi închinatŭ de spaima nopţii rece pre care ţi-ai fi închipuit'o cu inimă şi cu durerĭ omenescĭ. Aci s'auḑea fluerulŭ, linŭ şi tânguiosŭ, aci mai puternicŭ şi tremurătorŭ, ér glasulŭ băiatului îngânându-se cu celŭ alŭ fluerului, făcea adese-orĭ încurcăturĭ ce în urmă, dau acordurile cele mai sublime.

Romano se liniştì şi elŭ pe unŭ minutŭ, pentru ca furia lui sĕ'şĭ ia nouă putere.

— „Banĭ mişeilorŭ, orĭ de nu, mergeţĭ în trébă-vĕ,... nu vĕ dau sălaşŭ.

— »O! têrgulŭ a fostŭ rĕu!" rĕspunse blăjinŭ copilulŭ,

— »A fostŭ fórte rĕu, aşa câtŭ abia de-amŭ căpătatŭ câtŭ sĕ mâncămŭ noi!« secundà orbulŭ.

Ţiganulŭ atuncĭ pierḑêndu'şĭ minţile în rachiu se repeḑì asupra orbului şi mĭ ţĭ-lŭ înhăţà bine, aşa câtŭ rĕmase sĕrmanulŭ latŭ la pămêntŭ. Raiducu şi Noru se treziră şi ei la sgomotulŭ acesta chiar când mama lorŭ trântì pe dada pe unŭ păcelŭ, şi ajuta orbului sĕ scape din mânile lui. Adurmì blăstĕmatulŭ cu vorba pe buze: la....a....a.. sĕ....mĕ sĕ i..i...i...mai ..da...a.. a...u ..u...n...na!

Băiatulŭ o luà la sănĕtósa, până'n driculŭ satului, vĕḑêndŭ nebuniile ţiganului. Ce s'a făcutŭ însĕ cu bietulŭ orbŭ?

Rĕmasŭ fără de ajutorŭ, şi cugetândŭ că pe vecĭ va sĕ rĕmână aşa isbucni, într'unŭ suspinŭ durerosŭ şi lungŭ monologŭ!

o demonstraţiă din tóte părţile, de care demonstraţiă fantaséză cei carĭ apróbă şi urméză atitudinea fóiei. — Cu acéstă ocasiune ne aducemŭ aminte, că cu câţiva anĭ înainte de asta şĭ-a serbatŭ jubileulŭ de 100 de anĭ o fóiă germană din Ardélŭ, care altmintrea e cunoscută pentru sentimentele sale patriotice. Aşadér pressa săséscă şi română scie sĕ arăte două din foile lorŭ mai vechĭ, ca orĭ care alte foi ale nóstre din părţile ardelene. In legătură cu acésta multe gândurĭ ne-ar puté trece prin minte. La totŭ casulŭ însĕ unŭ lucru este sigurŭ. Sigurŭ este, că în timpŭ ce faţă cu capitala nóstră, care se ridică şi se întăresce, viéţa publică din ţinuturile unguresci totŭ mai multŭ începe a se trage şi a străbate singură spre centru, pe atuncĭ cei de naţionalitate nemaghiară (altmintrelea repetămŭ, că fóia nemţéscă de o sută de anĭ o ţinemŭ de unŭ organŭ patrioticŭ necesarŭ), arată pe terenulŭ de sine stătătorŭ alŭ activităţii sociale unŭ antagonismŭ atâtŭ de mare, celŭ puţinŭ contrastândŭ inerţiei, încâtŭ în adevĕrŭ ar fi necesarŭ sĕ vorbimŭ câtŭ mai desŭ despre acea concentrare absorbitóre de tóte şi care a devenitŭ a nouă direcţiune a vieţii nóstre naţionale. Baremĭ de amŭ avé o capitală mare şi puternică precum Szechenyi visa şi începù sĕ o facă; dér feréscă-ne ceriulŭ de aceea, ca şi viéţa nóstră socială şi spirituală sĕ se concentreze tótă acolo, unde ne este politica. Şi în adevĕrŭ numai astfeliu de sĕrbĕtorĭ, cum este şi ceea a „Gazetei«, ne potŭ cu dreptŭ reaminti, câtŭ de necesarŭ a fostŭ sĕ se deştepte în fine societatea nóstră, şi câtŭ de multŭ a trebuitŭ sĕ ne silimŭ pentru a puté face ca din ţinutŭ în ţinutŭ sĕ se pĕtrundă viaţa publică de solemnitatea unorŭ astfeliu de sĕrbătorĭ, cum a fostŭ şi ceea de alaltaerĭ a filialei Kulturegyletului din Clujŭ..." — Comentarŭ nu mai trebue căcĭ cele de mai susŭ ne dovedescŭ cum cugetă „Kolozsvar“ cu ai sĕi despre lucrarea culturală şi literară de o jumĕtate de seculŭ a concetăţeniloŭ lorŭ românĭ.

Cum s'ar puté ajuta la mai sigura înaintare culturală şi materială în sciinţă şi avere a poporului nostru preste totŭ? Relele de carĭ sufere poporulŭ nostru şi combaterea acelora. Indicarea (arĕtarea) mijlóceloŭ ducĕtóre la scopŭ.

Disertaţiune ce avea sĕ fiă cetită cu ocasiunea adunărei generale a despărţĕm. II alŭ Asociaţiunei transilvane pentru litera) ra şi cultura poporului românŭ, ţinută în 30 Octomvre (11 Nov. c. în Făgăraşŭ.

Motto: ......Uniţi-vĕ în cugetŭ, uniţĭ-vĕ în simţirĭ!.... a ḑisŭ laureatulŭ poetŭ Andr. Mureşianu.

Onorată adunare generală!*) Când pentru ântâia ă păşescŭ în acéstă on. adunare cu modesta-mĭ lucrare, uncĭ n'am pretensiunea de a eşí cu ceva nou şi pertŭ (deşĕvêrşitŭ), ci de a scóte la lumină unele rele de rĭ sufere poporulŭ nostru, în mijloculŭ căruia mĕ intescŭ acum de unŭ deceniu (ḑece anĭ) ca învĕţatorŭ, încâtŭ îmĭ vorŭ ierta slabele'mĭ puterĭ, a arĕta, a remênda unele mijlóce, carĭ întrebuinţate la timpulŭ sĕu, combată relele şi sĕ înbunĕtăţéscă réua stare a aces . — a poporului. Căcĭ bine vedemŭ, că popóre cu ltŭ mai înaintate ca noi în sciinţă şi avere, se nisuŭ (silescŭ) astăḑĭ a înainta şi progresa totŭ mai multŭ afla totŭ mai multe şi nouĕ isvóre de câştigŭ, în ratŭ cu trebuinţele ce le reclamă, ce le cere timpulŭ astăḑĭ. Ḑicŭ popórĕ, carĭ în tótă privinţa stau mai e ca noi, se întrecŭ a face progrese totŭ mai marĭ, toţĭ ramii sciinţei, carĭ apoi în urmă au sĕ-le asigure ŭ viitorŭ mai bunŭ, mai ferice.

Şi óre în faţa atâtorŭ marĭ opintirĭ de înaintare póte ca noi Românii sĕ fimŭ nepăsătorĭ, sĕ ne uitămŭ mânile încrucişate, cum sĕ opintescŭ alţii din rĕspurĭ spre înaintare, şi noi sĕ rĕmânemŭ loculuĭ (staţionarĭ) e lângă cele sciute şi nesciute din moşĭ de strămoşĭ?! ne uitămŭ ḑicŭ, cum alţii profită de nesciinţa nóstră şi cum în fine se înavuţescŭ chiar pre contulŭ nostru?? Nu, de o miiă de orĭ trebue sĕ ḑicŭ nu, căcĭ atuncĭ n'amŭ merita o sórte mai bună, noi înşine ne-amŭ săpa mormêntulŭ, în care apoi amŭ apune pentru vecii vecilorŭ. Căcĭ nu alţii, ci noi înşine trebue sĕ ne croimŭ şi asigurămŭ viitorulŭ, şi acésta nu sĕ póte face, decâtŭ numai prin o stăruinţă de ferŭ, prin o muncă neobosită' lucrândŭ cu toţii cu puterĭ unite spre ajungerea scopului la carele ţintimŭ.

Nu prin nepăsare, indolenţă şi neinteresare, ci prin gruparea tuturorŭ factorilorŭ în giurulŭ unui scopŭ nobilŭ şi măreţŭ, prin unirea tuturorŭ puterilorŭ ce avemŭ, de carĭ dispunemŭ, putemŭ sĕ ducemŭ la îndeplinire lucrurĭ folositóre fiiăcăruia în specie şi poporului nostru, naţiunei nóstre întregĭ în genere şi prin acésta şi iubitei nóstre patrii.

Dér mai înainte de a începe ceva trebue sĕ ne uitămŭ în giurŭ de noi, la poporulŭ nostru şi sĕ vedemŭ în ce stare sĕ află acela: înaintéză poporulŭ orĭ regreséză? Şi décă nu înaintéză, care este causa réului de care sufere, şi cum s'ar puté ajuta poporului nostru, până încă nu'i pré târḑiu?

Mai înainte de tóte — cu durere trebue sĕ mărturisescŭ — că poporulŭ nu înaintéză, elŭ chiar sĕrăcesce. Multe şi nenumĕrate suntŭ relele de carĭ sufere poporulŭ nostru, eu însĕ voiu înşira aci numai unele, lăsândŭ ca cu altă ocasiune sĕ se completeze, sĕ se întregéscă acésta prin alţĭ bărbaţĭ mai versaţĭ în acéstă privinţă.

1. Causa tuturorŭ relelor este aplicarea poporului spre beutură: *beţia* Beţia din ḑi în ḑi se întinde totŭ mai tare. Cumcă beţia, acéstă lepră periculósă, se lăţesce totŭ mai tare, se vede şi din înmulţirea cârciumelorŭ atâtŭ pre sate, câtŭ şi în oraşe, unde aşa ḑicêndŭ mai în tótă ḑiua vedemŭ că se deschide câte o cârciumă nouă, resarŭ ca ciupercile din pămêntŭ,

Şi acésta nu se face că dóră bĕutura nu se trece, ci de sigurŭ din causă, că numĕrulŭ consumătorilorŭ de vinarsŭ, alŭ bĕutorilorŭ cresce. Dér décă s'ar lua în băgare de sémă relele cele marĭ şi multe ce le aduce beţia, atuncĭ de sigurŭ că ar' fugi ómenii de beţiă mai tare ca de focŭ şi de ciumă, căcĭ: *„beţia aduce sĕrăcia“* — ḑice o ḑicĕtóre vechiă.

Şi acésta e tare adevĕratŭ, căcĭ multe averĭ s'au pierdutŭ prin beţiă, risipindu-se cu multŭ mai lesne decum s'au adunatŭ, şi multe familii carĭ mai înainte stăteau bine, totŭ prin afurisita de beţiă au ajunsŭ la sapă de lemnŭ. Afară de aceea beţia slăbesce corpulŭ, strică sănĕtatea omului, îi scurtă viéţa şi în urmă 'lŭ pune şi în mormêntŭ.

Mulţĭ ómenĭ din poporŭ suntŭ însĕ de părere, că vinarsulŭ (rachiulŭ, horinca) întăresce corpulŭ. Ei credŭ în mintea lorŭ mărginită, că décă omulŭ nu va mai bea câte o „lécă“ de vinarsŭ, nicĭ nu mai póte, îşĭ pierde puterea, se bolnăvesce şi se pune în patŭ, şi în urmă — lucru firescŭ — nu mai pote nicĭ chiar lucra! Dér tristă şi dureróşă presupunere (credinţă)! Căcĭ tăria ce o capĕtă omulŭ prin vinarsŭ, este întocma ca ferbinţéla frigurilorŭ când este cuprinsŭ omulŭ de morburĭ grele — o tăriă numai închipuită, carea însĕ lasă pre bolnavŭ cu multŭ mai slăbitŭ ca mai înainte. Beţia încă este o stare de frigurĭ măiestrite, carĭ numai la părere întărescŭ (orĭ mai bine ameţescŭ) pre omŭ, în adevĕrŭ însĕ îi slăbesce şi consumă puterile, întocmai precum şi rugina mănâncă ferulŭ.

Décă ar fi ca beutura sĕ întăréscă pre ómenĭ, óre atuncĭ fire-arŭ beţivii aşa periţĭ şi tremura-re-arŭ precum tremură în tóte membrele corpului lorŭ? — Afară de aceea, au nu vedemŭ că numai fórte arareorĭ şi fórte puţinĭ beţivĭ ajungŭ o viéţă mai înaintată? Şi óre sciţĭ pentru ce? Pentru că tóte beuturile, dér mai cu sémă beutura vinarsului (rachiului) fórte multŭ slăbeşce corpulŭ şi-lŭ face aplecatŭ spre tóte morburile, carĭ apoi în urmă îi curmă şi viéţa.

Intr'unŭ locŭ, unde muriau ómenii de choleră, s'a adeveritŭ, că dintr'o sută de morţĭ 70 inşĭ au fostŭ daţĭ la beutură. Dér beţivii nu'şĭ slăbescŭ numai corpulŭ, ei îşĭ vatĕmă şi puterile sufleteşcĭ, îşĭ pierdŭ memoria se făcŭ uitucĭ — hĕbĕucĭ), îşĭ têmpescŭ mintea şi judecata (sĕ prostescŭ) şi devinŭ ómenii cei mai nenorociţĭ (imbecilĭ.) Intr'unŭ spitalŭ s'a adeveritŭ, că din 788 ómenĭ smintiţĭ la minte, jumĕtate, adecă 394 s'au smintitŭ în urma beuturei; ér în altŭ spitalŭ s'a aflatŭ, că din 844 smintiţĭ (nebunĭ) 638 inşĭ au fostŭ beţivĭ în viéţa lorŭ.

Étă déră că beţivii nu se omóră numai trupesce, dér' şi sufletesce.

Afară de acésta beţivii ducŭ şi o viéţă de totŭ nemorală, desfrênată, petrecêndŭ în lenevire, în înjurăturĭ de totŭ ce-i mai sântŭ, în certe, bătăi, în scurt: ducŭ o viéţă plină de fără de legĭ, care viéţă stricată trece de multe orĭ dela părinţĭ la copii, devenindŭ şi aceştia stricaţĭ ca părinţii lorŭ, căcĭ: »Aşhcia nu sare departe de copaciu' — ḑice unŭ proverbŭ.

Der o altă nefericire mare este şi aceea, că beţivii d'odată cu viéţa îşĭ consumă, îşĭ prăpădescŭ şi averea, şi în fine ajungŭ cu familiile lorŭ cu totŭ la cea mai mare miseriă şi ticăloşiă. Ajunşĭ apoi la miseriă prin beţiă, din ea apoi urméză alte pĕcate: neruşinarea, înşelăciunea, furtulŭ şi răpirea. Tóte aceste pĕcate isvorite numai din beţiă. — De multe orĭ s'aude, cá cutare s'a înpuşcatŭ orĭ s'a spênḑuratŭ séu s'a aruncatŭ în apă (s'a înecatŭ) şi alte multe, carĭ mai tóte acestea se facŭ mai numai şi numai în urma beţiei. Étă dér, că beţia este isvorulŭ tuturorŭ relelorŭ şi pĕcatelorŭ din lume. Pentru aceea ḑice sf. scriptură;

Nu vĕ amăgirăţĭ, că Dumneḑeu nu se batjocuresce căcĭ orĭ-ce sémĕnă omulŭ, aceea şi seceră... Apoi: „Nicĭ furii, nicĭ lacomii, nicĭ beţivii, nicĭ calumniatorii (clevetitorii), nicĭ răpitorii nu vorŭ moşteni împĕrăţia lui Dumneḑeu (Galat. 6. 7. Corint. 6. 10.)

Lucru destulŭ de tristŭ este şi acela, când în cele mai multe sate în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ cârciuma „geme“ de lume, — cum se ḑice, éră biserica stă gólă.. Nu-i acésta cea mai dureróşă dovédă, că pietatea credincioşilorŭ către sf. biserică s'a rĕcitŭ de totŭ? Ér pe de altă parte, că preotulŭ ca păstorŭ sufletescŭ nu'şĭ face datoria de pe amvonŭ, combătêndŭ acésta pornire primejdiósă?! Óre aci nu s'ar puté ajuta cu cuvêntulŭ lui Dumneḑeu, cu puterea predicei, de carea mai preste totŭ loculŭ nu se ţine nicĭ o sémă, afară dór de cetirea unei vechĭ „căzănii« care şĭ-a trăitŭ şi ea traiulŭ?!...

Firesce nu se póte pretinde dela preotulŭ carele trăiesce după plugŭ, ca sĕ ţină în tótă Dumineca câte o predică, căcĭ la acésta ii trebue pregătiree şi studiu; dér cu atâtŭ este mai de condamnatŭ acelŭ preotŭ, carele acésta nu o face măcarŭ de câteva orĭ pe anŭ, şi mai cu sémă atuncĭ, când îi permite acésta şi timpulŭ şi economia.

In atare casŭ apoi nu trebue sĕ se mai plângă de înstreinarea credincioşilorŭ de către sf. biserică!

Acestŭ lucru însĕ trebue luatŭ tare în seriosŭ, încă până nu e pré târḑiu, luându-se astfelŭ de mĕsurĭ — precum s'a făcutŭ acésta în multe alte părţĭ că cârciuma, — décă nu tótă ḑiua — în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ: măcarŭ pe timpulŭ serviciului divinŭ sĕ se ţină închisă. Altcum nu trebue sĕ ne mai mirămŭ, când vedemŭ că în cele mai mai multe comune Ovreiulŭ ajutatŭ de unii fii rĕtăciţĭ sĕ face dispunĕtorŭ în comună! E destulŭ de durerosŭ. dér e adevĕrŭ. Facă-şĭ însĕ toţĭ cei chemaţĭ, datoria, şi atuncĭ rĕulŭ încă va înceta cu o óră mai înainte.

Pentru ca însĕ pĕcatulŭ beţiei sĕ nu se lăţéscă totŭ mai tare, încâtŭ sĕ nefericéscă totŭ mai mulţĭ ómenĭ, s'au făcutŭ în multe locurĭ anume însoţirĭ (reuniunĭ), membrii cărora s'au legatŭ prin jurămêntŭ a nu mai bea vinarsŭ şi a abate dela acéstă beutură stricăciósă şi pe alţii. Ba s'au făcutŭ chiar legĭ, carĭ pedepsescŭ aspru pe ómenii, carĭ se află beţĭ pe strade, şi mai aspru pedepsescŭ pe aceia, carĭ facŭ rele din causa beţiei. Ce bine ar fi sĕ se aplice acestea şi la noi!

Afară de acésta rĕulŭ ce provine din beţiă îlŭ póte vedé orĭ şi cine. Căcĭ pe când bietulŭ omŭ plugarŭ muncesce unŭ anŭ intregŭ, cu crunte sudorĭ, pe atuncĭ Ovreiulŭ-cârciumarŭ trăesce numai din sudórea plugarului, fără nicĭ unŭ lucru, fără multă bătae de capŭ. Ce plătesce dér munca cea multă, décă omulŭ îşĭ aruncă paralele în vêntŭ pe beutura puturósă, carea pe lângă aceea îi scurtă şi viéţa?! Unde rĕmâne însĕ perderea lucrului pe timpulŭ câtŭ petrece omulŭ în cărciumă? Şi óre sĕ mai potŭ pune la îndoiélă chiar şi multele nefericirĭ în familii, carĭ provinŭ din cârciumă şi beţiă?!!

De multe orĭ pe când bărbatulŭ petrece în cârciumă, femeia încă nu voiesce sĕ rĕmână mai pe josŭ, ea încă o ia într'altă parte, unde însoţindu-se cu alte douĕ-trei femei „surate de ale sale“, începŭ şi ele a'şĭ face chefulŭ totŭ cu vinarsŭ. Bărbatulŭ prăpădesce de o parte, femeia cară de alta — lucrulŭ stă baltă; decĭ le merge pânza. Intr'unŭ târḑiu venindŭ amêndoi ameţiţĭ acasă, unde îi aştéptă o „dróiă de copii flămênḑĭ şi golĭ,“ sĕ iau în vorbe; vorbele trecŭ în cértă (gâlcévă,) acésta apoi se preface în bătae, se alarméză satulŭ, sĕ scólă vecinii, şi în urmă étă nefericirea în familiă!

Óre nu ne cuprindŭ fiorĭ de mórte la auḑulŭ acestora?! Şi óre pe o atare familiă, din care a peritŭ ruşinea de ómenĭ, frica de Dumneḑeu, mai este óre vr'o putere omenéscă, ca sĕ o mântue de peire şi descompunere?

Étă dér la ce cale scóte cârciuma şi beţia pe omŭ! Dreptŭ are dér poporulŭ când ḑice: „cârciuma e uşa iadului.“ Adevĕratŭ că „uşa iadului“ este de carea, décă te ţinĭ bine, te duce dreptŭ în iadŭ.

Fraţilorŭ Românĭ! Lăsaţĭ dér la o parte cârciuma şi beţia, „uşa iadului,“, mărginiţi-vĕ trebuinţele vóstre măiestrite, puneţi-vĕ pe lucrŭ cu totŭ-de adinsulŭ: lucraţĭ şi câştigaţĭ câtŭ numai se póte de multŭ şi păstraţĭ ce aţĭ câştigatŭ; acésta este pétra înţelepciunei.

(Va urma.)

*) Din causa unorŭ împrejurărĭ nu s'a potutŭ ceti.

Ultime scirĭ.

Viena, 2 Ianuarie. — Ministrulŭ de rĕsboiu a adresatŭ unŭ ordinŭ reserviştilorŭ corpurilorŭ de infanteriă care au primitŭ deja noua armă cu repetiţiă de a face dela 10 Ianuarie unŭ exerciţiu de 7 ḑile.

Belgradŭ, 2 Ianuarie. — Ministerulŭ nou s'a formatŭ astfelŭ: D-nii Sava Gruicĭ, presidentŭ şi ministru de rĕsboiu; colonelŭ Franasovicĭ, afacerĭ streine; Vuicĭ, finanţe; Milosavljevicĭ, interne; Velimirovicĭ, lucrărĭ publice; profesorulŭ Gersicĭ, justiţiă şi culte; Steva Popovicĭ, comerţ.

Lembergŭ, 1 Ianuarie. — Către ḑiarulŭ „Przeglond“ se anunţă din Chişineu, că concentrarea în Basarabia se face cu aceste fronturĭ: spre România dela Renĭ la Tuzla şi dela Renĭ la Hotin, spre Austria până la Husiatyn.

DIVERSE.

O instituţie grandiósă a înfiinţat'o érăşĭ nu de multŭ baronŭ Hirsch. Acestŭ filantropŭ a depusŭ 350,000 florinĭ cu menirea, ca societatea meseriaşilorŭ izraeliţĭ din Viena, care până acum creştea pe anŭ 600 copii, pe viitorŭ să pótă pregăti unŭ numĕrŭ îndoitŭ de copii şi a 'i face meseriaşĭ. Numita societate va încasa spre acestŭ scopŭ pe anŭ 14,000 florinĭ interese.

„N'am vedere, ce blăstĕmŭ pe capulŭ meu! Lumea nĕ cunósce dér io pe ea nu. Ochii sufletului şĭ-ai minţii mele mai de multeorĭ mĭ-au vorbitŭ de ea, dér vai! deşartă dorinţă. D'asurda cerşescŭ de cele mai multe lor. Ómenii trecŭ pe lângă mine, unŭ bietŭ orbŭ, le cântŭ, le întindŭ mâna şi nimicŭ... nimicŭ. De ce nu m'ar puté naşte Dumneḑeu a doua óră! Vai, şi de-aşĭ avé baremĭ o jumĕtate de ochiu, câtŭ aşŭ fi de fericitŭ!“

Capulŭ i-se plecă spre pieptŭ, orbitele lipsite de vedere se strînseră cu totulŭ, buzele lui vinete şi recĭ de frigŭ tremurau ca varga. Pĕrulŭ sĕu frumosŭ şi lungŭ cădea în şuviţe bogate pe umerii aprópe goi, ér sdrenţele pe elŭ tremurau par'că şi ele. In mintea lui de nenorocitŭ, tóte s'amestecau şi se cufundau în giurulŭ unui punctŭ, în giurulŭ unei dorinţe, „de-a vedé.“ Inchipuirile lui erau atâtŭ de vii, încâtŭ adeseorĭ îşĭ făcea tipulŭ cutărui omŭ şi întinḑêndŭ mânile sĕ-lŭ prindă, nu afla nimicŭ, ér pipăindu-şĭ golătatea ochilorŭ, vai! cum şi le trântea în pieptŭ cu disgustulŭ celŭ mai desĕvêrşitŭ de viaţă. Ar fi suitŭ munţĭ uriaşĭ, ar fi trecutŭ prăpăştii îngrozitóre, ar fi încungiuratŭ întréga lume, sĕ fi avutŭ baremĭ numai o clipă de vedere.

(Va urma.)

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Ianuarie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	96.45
Rentă de hârtiă 5%	80.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	93.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	110 25
Bonurĭ rurale ungare	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101 —
Bonurĭ rurale transilvane	101 —
Bonurĭ croato-slavone	101.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121.50
Renta de hârtiă austriacă	76.50
Renta de arg. austr.	79.20
Renta de aurŭ austr.	107 90
Losurile din 1860	137.75
Acţiunile băncel austro-ungare	858 —
Act. băncel de creditŭ ung.	270.—
Act. băncel de creditŭ austr.	269.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 01
Napoleon-d'orĭ	10 04
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.37
Londra 10 Livres sterlinge	125.90

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 14 Decemvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	93½	94½
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	91¾	92¼
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	87½	88½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.¼	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 3 Ianuarie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.43	Vênd.	8.45
Argint românesc	»	8.40	»	8.43
Napoleon-d'orĭ	»	10.03	»	10.06
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.90	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	109.—	»	110.—
Discontulŭ	»	6½—8% pe anŭ.		

Sz. 10.424/1887. alisp.

Hirdetmény.

A vizjogi törvény (1885 évi XXIII t. cz.) 189 §-a valamint ezen törvény végrehajtása tárgyában a nagyméltóságu földmivelés- ipar és kereskedelmi, és a közmunka és közlekedési m. k. Minister urnak által egyetértöleg m. évi Deczember 31-én 45689. szám alatt kibocsátott általános rendelet 87 §-a alapján felszálitom a vármegyeterületén fennálló vizimüvek és vizhasználati jogositványok tulajdonosait, hogy a jogositványaikra vonatkozó engedélyt a mennyiben az 1886 évi September hó 8-án 5803 sz. hirdetményem daczára eddig esetleg még nem adták be most már jövö 1888. évi Március hó végeig nálom irásban mutassák be, vagy pedig irásban igazolják azt hogy vizimüveik az 1886. évi Ianuár ho 1-je óta háboritlanul fennállanak a nélkül, hogy mások jogosult érdekeit sértenék és mint ilyenek az illetékes hatoságok által károsoknak találtattak volna.

Megjegyeztetik hogy a bejelentések a vizjogitörvények, 191. §-ának második bekezdése értelmében bélyegmentések. Ezen bemutatási, illetve igazolási kötelezettség minden hatósági engedélyre szoruló vizimunkálat tulajdonosára kiterjeszti tehát öntözési, lecsapolási, ármentésitési, iparivállálatokra, malmokra, továbbá nyilvános és magán csatornákra, mesterséges viztartokra, védgátokra és zsilipekre egyaránt érvényes.

A kik jogositványukat igazolni nem tudják, vagy igazolás végett a fennt kitözött határidöben nem jelentkeznek, azoknak vizimüvei az idézett törvény 190. §-a értelmében nem létezöknek fognak tekintetni és az ily vizimüvekre nézve a vizjogi törvény 163. és következő szakaszai és a hivatkozott általános ministeri szabályrendelet 3—32, §-ai lesznek alkalmazandók.

Fogarason, 1887. évi Deczember hó 27-én.

1—3 **Gramoiu Dániel,** alispán.

10,053/1887. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassoikir. tőrvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Zell Friedrich et Söhne czég végrehajtatónak Coianu Moise és Coianu Zinka végrehajtást szenvedö elleni 284 frt. 24 kr. tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a zernesi kir. járásbróság) területén levő Pescera határán fekvö a peseerai 30 tjkben 10,287, 10,288. 10,289. 1290. 10,320/1. 10,323. 10,335. 10,336. 10,337. 10,338. 10,339. 10,340. 10,343. 10,352. 10,344. 10,347. 10,348. 10,351. 10,356. 10,357. 10.366. 10,409. 10,410/1, 10,412. 10,413, hr. számu fekvökre az árverést 689 frt. ezennel megálapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennti ingatlanok az 1888. évi Február hó 27-ik napján d. e. 9 órakor Törcsvár községe házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át 68 frt. 90 kr. készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a birósághál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1887 December hó 17.

A kir. törvszék tlkvi hatósága. **Onaciu,** egyesbiró.

Nr. 257—1887.

AVISŬ.

P. T. acţionarĭ ai institutului de creditŭ şi de economii „Arieşana" din Turda li se aduce la cunoscinţă, că terminulŭ de solvire alŭ versamentului alŭ IV-lea (10 fl. de acţiune) a espiratŭ în 24 Noemvre a. c. st. n. deşi prin acésta suntŭ rugaţĭ a solvi câtŭ mai îngrabă acestŭ versamentŭ dimpreună cu percentele de întârḑiare (dela una acţiune 8 cr. pănă în **31 Decemvre.**)

Turda, 29 Decemvre 1887 st. n.

Direcţiunea institutului de creditŭ şi economii „Arieşana."

D. St. Şuluţiu, direct. **Silvestru Moldovanŭ,** secretarŭ. 2—3

Ügy. sz. 538—1887.

Árverési hirdetmény.

A „Weisz Adolf" csödtömegének hitelező választmány által hozott határozat alapján a csödtömeghez tartozó künn levö összesen 10,441 forint 38 krajczárt tevö követelések nyilvános árverés utján **1888 évi Ianuár hó 9-ik napján** délelött 10 orakor csödtömeg gondnok Dr. Weiss Ignatz ügyvéd urnak a belvárosi Lópiatzon 33 ház szám alatt levö ügyvédi irodahelyiségében elfognak adatni, miröl venni szándékozok azon megjegyzéssel értesitetnek, hogy az árverési feltételeket a hivatalos orákban a csödtömeg gondnok és az alolirt kir. közjegyzö irodájában betevinthetik.

Brassó, ezernyolczszáz nyolczvan hét évi December hó huszonnyolczadik napján.

A hitelezöi csödválasztmány és tömeggondnok megbizásából.

2—2 **Nemes Péter,** k. kézjegyzö.

Tiporafia ALEXI, Braşovŭ.